

ענג שבת

בס"ד

פרשת: בראשית - נח

כ"ז בתשרי ה'תשע"ז (28.10.2016)

עלון מס' 01 (1176) (שנה שלושים ואחת) מועדי השבת בראשית

ע"ש מוצ"ש

י-ם	17.17	18.30
ת"א	17.32	18.31
חיפה	17.22	18.30
ב"ש	17.35	18.32
אילת	17.28	18.30

זמני היום והלילות היומיים:

משבת בראשית - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.28 - 5.24
זמן הנחת תפילין	5.11 - 6.06
הנץ החמה (מישור)	6.01 - 6.56
הנץ החמה (הנראה)	6.06 - 7.01
ס"ז ק"ש מג"א	7.56 - 8.54
חצות היום	11.24 - 12.25
מנחה גדולה	11.55 - 12.55
שקיעת החמה	16.48 - 17.53
צאת הכוכבים ב'	17.38 - 18.43

דף יומי: בבא מציעא לג - לט

מועדי השבת נח

ע"ש מוצ"ש

י-ם	16.11	17.19
ת"א	16.26	17.26
חיפה	16.16	17.24
ב"ש	16.30	17.27
אילת	16.23	17.25

זמני היום והלילות היומיים:

משבת נח - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.33 - 4.29
זמן הנחת תפילין	5.57 - 5.52
הנץ החמה (מישור)	6.07 - 6.02
הנץ החמה (הנראה)	6.12 - 6.07
ס"ז ק"ש מג"א	7.59 - 7.56
חצות היום	12.25 - 11.24
מנחה גדולה	12.56 - 11.55
שקיעת החמה	16.43 - 16.47
צאת הכוכבים ב'	17.33 - 17.37

דף יומי: בבא מציעא מ - מז

למזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315. לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה" את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מידע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובות: רח' בלוד 3, ת"א טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054 smuladv@netvision.net.il דוא"ל: 054-6695400 עיצוב: חגאל שפיצברג

וקין היה עובד אדמה

בפרשתנו אנו קוראים על הרצח הראשון בהיסטוריה, וקולמוסים רבים נשתברו בניסיון להבין מה הניע את קין להרוג את הבל אחיו. בשורות הבאות ננסה לתרום לניסיון זה לאור מדרש התולה את סרחונו של קין בטיב פרנסתו. מיד אחר לידת האחים מספרת התורה איזה מקצוע בחר כל אחד מהם... "ויהי הבל רעה צאן קנין היה עובד אדמה" (בראשית ד, ב). מצד פשוטו של מקרא מובן מדוע מובא פסוק זה והוא מהווה הקדמה להמשך הסיפור - הבאת מנחה לה' כל אחד לפי טיב פרנסתו.

אולם המדרש (ב"ר בראשית כו) רואה בתאור זה ענין מהותי: "שלשה הן שהיו להוטים אחר האדמה, ולא נמצא בהם תועלת [נ"א 'תוחלת']", ואלו הן: קין - 'עובד אדמה', נח - 'ויחל נח איש האדמה', עוזיהו - 'כי אוהב אדמה היה'. שלושת האישיים הללו התחילו את חייהם במקום גבוה אולם שבלב מטיים נפלו ממדרגתם בעקבות חטאייהם - קין רצח את הבל, נח השתכר והגיע לאיסורי עריות, ועוזיהו נכנס בגאווה לבית המקדש להקטיר קטורת. ניתן לשאול מדוע המשיכה היתירה של שלושת האישיים הללו לעבודת האדמה היא זו שהביאה לנפילתם?

הרב הירש בפירושו לתורה (בראשית ד, ב) מבאר מהו ההבדל המהותי שיש בין עובד אדמה לרועה צאן: "החקלאות דורשת את כל כוחותיו הגופניים של האדם... המושג 'קין', 'קנה' - ההכרה העצמית וגאות הקניין - מתגלים ביותר אצל החקלאי... והנה, החקלאות מעוררת ומפתחת את התרבות; לזכותה יש לזקוף את מרבית ההמצאות והאמנויות... אך מאידך: האיכר הוא עובד לשדהו, ואדמתו מושכתו אליה... בנקל יבוא לידי הערצת כוחות - הטבע, שבהשפעתם תלוי שגשוג שדהו. האמונה בה' ובמעלת האדם אבדה לראשונה אצל עמים חקלאיים; שם התפתחו לראשונה עבודות ואיליות... כנגד זה, מעלה יתרה נודעת לחיי הרועה. עיקר עיסוקו ביצורים חיים; הטיפול בהם מעורר רגשות אנושיים והשתתפות בצער הבריות. קניינו הוא נייד; המקנה זקוק לטיפול הרועה, אך אין קיומו בידי אדם... אין הרוח נרתמת כל כך לעבודה, ועודנה פנויה לערכים אלהיים ואנושיים. משום כך היו אבותינו רועים, ומשה ודוד רעו את העדר".

לאור דברי הרב הירש נבין את דברי המדרש. הלהיטות של קין, נח ועוזיהו אחר האדמה, הביאה אותם בסופו של דבר להשתעבדות לכוחות הטבע ולגשמיות, דבר שהוביל כל אחד מהם לחטוא בהיבט אחר של עולם היצר שמוציא את האדם מן העולם - הקנאה (קין), התאוה (נח) והכבוד (עוזיהו).

האם זוהי גזירת גורל? האם אכן לא ניתן לעסוק בעבודת האדמה וגם להיות אדם בעל שאר רוח? יתירה מזו הרי החברה האידאלית שהתורה מתארת היא חברה חקלאית באפיה. כל מערכת המצוות התלויות בארץ, החל ממצוות השמיטה והיובל, דרך מתנות לעניים וכלה בתרומות ומעשרות - הכל מכוון לחברה חקלאית שקשורה בטבורה אל האדמה ועבודתה. האם אין התורה ערה לחשש שמעלה הרב הירש?

בפרשת כי תצא אנו קוראים על מצוות רבות ומגוונות ועל כך נאמר במדרש (דברים רבה, כ- תצא ו): "אמר רבי פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך, כי תבנה בית חדש 'ועשית מעקה לגגך', אם עשית לך דלת המצוות מלוות אותך 'וכתבתם על מזוזות ביתך'... ואם היה לך שדה והלכת לחרוש בתוכה המצוות מלוות אותך 'לא תחרוש בשור ובחמור יחדו', ואם זרעת אותה המצוות מלוות אותך 'לא תזרע כרמך כלאים'...".

ה'שם משמואל' (כי תצא תר"ע) מפתח את הרעיון של המדרש ורואה בו את הפתרון שהתורה נותנת על מנת להמנע משקיעה בעולם החומר: "ויש לפרש 'המצוות מלוות אותך', כי העוסק בגשמיות מתגשם, ובמדרש 'שלשה הן שהיו להוטים...', והיינו כי האדמה היא הגשם התחתון מכל והיא חומר עכור, ע"כ מאפילה ביותר ומגשמת את שלימות נפשו, וממנה תקיש לכל הדברים הגשמיים, שלפי מסת עכירת הגשם שעוסק בו נפשו מתגשמת, אבל ישראל נתן להם הקדוש ברוך הוא בכל דבר מצוות להשיב את הנפש לחיק אביהן".

ריבוי המצוות ונגיעתם בכל פינה מחיינו מסייעים בידינו להיות מצד אחד מחוברים לעולם הזה, אם זה בחקלאות או בכל תחום אחר, ויחד עם זאת להיות קשורים לעולם הרוח ולפתח את הנשמה האלוקית הטמונה בקרבנו.

הרב **ירון ניסנהולץ**, רב קהילת בית הכנסת הפועל המזרחי ע"ש הרב דורף, נחלת יצחק, ת"א

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **גדליה בן ר' שמעון הכהן גרינברג** ז"ל, נפטר ב-ב' בחשוון תשנ"ג. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **בן ציון מן (מנדלוביץ)** ז"ל, שהקדיש את חייו למען הציבור. נפטר ב-כ"ט בתשרי תשע"ז. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **הדי אילה בת צבי הרש אולמן** ז"ל, נפטרה ב-כ"ז בתשרי תשס"ט. יהי זכרו ברוך!

אמר לי חבר: "מילותיה של התורה קבועות ובלעג שבת' אנו מוצאים בכל שנה עוד טעם מיוחד באותם פסוקים". בשנת תשע"ו זכינו ונהנינו מפרי עטו של משה בן אריה - מטפל וחוקר צמחי מרפא בפיתוח "שקט כמו הר זורם כמו נהר", סדרת המלצות לחיים בריאים שבעיקרה מייצגת את תפיסת הרמב"ם/חז"ל בנושא חשוב זה, וכפי שהוא כתב בעלון בראשית: "התורה מדגישה את חשיבות השמירה על בריאות הגוף עד כדי כך שחז"ל הודיעו לנו ש"מדרכי עבודת הבורא, היות האדם בריא", "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" ועוד התבטאויות רבות בנושא. גוף האדם. יצירת פאר שאי אפשר שלא להשתומם.

מתגובות שקיבלנו אני יודע שהקוראים נהנו והחכימו, והיו כאלה שישמו את ההמלצות. תודה למשה והמשך עשיה מועילה.

השנה נתחדש בשתי פינות. פינתו של צחי גרין, מנהל חטיבת ביניים אמ"ת במודיעין על חינוך הורות וגידול ילדים. בפניה זו נעסוק בסוגיות העולות מפרשת השבוע בנושאי חינוך הורות וגידול ילדים תוך כדי שיתוף בעצות מעשיות וכלים יישומיים. עם פתיחת השנה, אנו פותחים גם את שערי הלב; ו"איזו היא עבודה שבלב, הוי אומר זו תפילה" (תענית ב). בפניה זו נלך בעקבות ספרו של אבי סדן מתל-אביב "שפתי תפתח" על תפילת שמונה עשרה. אבי סדן יביא עיונים והארות מתוך התפילה, במגמה להפוך את שגרת התפילה שלנו למרוממת יותר, כך שהשפעתה לא תפוג ברגע שנגיע ל"עושה שלום במרומי...".

חורף בריא ושנה טובה מועילה ומחכימה לכולם.

אקטואליה בראי הפרשה

פינת העורך

הרב צבי יהודה קוק היה נוהג לומר שבלימוד פרשת השבוע, איננו עוסקים בפרטי פרטים, אלא אנו רוצים להפגש עם רבונו של עולם. אנו רוצים לראות את ההשגחה, את יד ה' הפועלת בכל.

לפי הרב צבי יהודה הדרך להפגש עם רבונו של עולם היא דרך עם ישראל. קודשא בריך הוא, ישראל ואוריינתא חד הם. בעולם היהודי מתחילים בעז"ה במחזור נוסף של קריאת התורה. כל מי שעולה לקרות בתורה מברך ומצהיר בסיום הקריאה: "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו". נעים זמירות ישראל, דוד, מכנה את התורה: "תורת ה' תמימה משיבת נפש... משפטי ה' אמת צדקו יחדיו". (תהלים יט). התורה ליוותה אותנו מאז שניתנה, ביושבנו על אדמתנו ובכל שנות גלותנו. חיינו עם משפטי ה' התורה התמימה החזיקה אותנו כעם, היא היתה נטועה בתוכנו. היו שנים, גם עם הקמת המדינה ולא רק בגלות, שירדה קרנה של מסורת ישראל, והתורה, תורת החיים שלנו, נדחקה לקרן זווית והוצגה בחוגים רחבים כאידיאה מיושנת ומאיימת. בשנים האחרונות חל מהפך. יותר ויותר אנשים "הופכים" בתורה ובמסורת ישראל. התורה חוזרת אלינו ואנחנו אליה. הרצון של העם לחזור למקורותינו חזק יותר מהרצון, לפעמים, של נושאי דברה. המסע בתוך 929 פרקי התנ"ך ממשיך להתקדם. מאות אלפים פוסעים יום יום בשבילי התנ"ך. כל יום פרק אחד במגוון קולות עשיר שמכיל את כל מה שיש לחברה הישראלית להציע. עם ישראל כולו חזר אל התנ"ך ואנחנו חזרנו אליו.

תמורות בית ספר לפסיכותרפיה דינמית

הכשרה • מחקר • טיפול

מזמין אתכם למסלול הכשרה תלת שנתי באוריינטציה אנליטית בדגש על אפקטיביות הטיפול

תוכנית ההכשרה התמקידה בקמפוס אוניברסיטת בר אילן בימי חמישי בין השעות 08:30-15:15. חדש! תוכנית הכשרה מקבילת מתקיימת בקמפוס החרדי בירושלים (לנשים וגברים בנפרד), בימי ראשון בין השעות 14:00-19:00.

התוכנית עומדת בקריטריונים של האגודות לפסיכותרפיה על בסיס אישי. לסטודנטים בתוכנית קיימת אפשרות להתמחות מוכרת בבריאות הנפש.

התוכנית מוכרת ע"י שפי' לצורך שעות גמול ועליה בדרגה.

לשנת הלימודים הקרובה תשע"ז

אחרונים

תמורות פסיכותרפיה דינמית

www.temurot.com

לפרטים והרשמה: ספי 0528-500-835 רד 0524-606-210

דתיפייג'

הטבות לנופש, צרכנות ואירועים

www.datipage.co.il

נופש בארץ ובחו"ל, מלונות, צימרים, יולות נופש, שבת חתן, חתונות, אירועים, מסעדות, מקצועונים ועוד.

דיני השבוע ומנהגי

שבת פרשת בראשית

הפטרה: כה אמר האל" (ישעיהו מ"ב, ה).

מברכים החדש: מר חשון ראש חודש מר חשון ביום השלישי ובוים הרביעי הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המולד: ליל שני בשעה 3, 24 דקות ו-5 חלקים. אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות. במנחה אין אומרים "צדקתך". מתחילים לומר "ברכי נפשי". יום שני במנחה אין אומרים תפילת יום כפור קטן.

יום שלישי א' ראש חודש. יום רביעי ב' ראש חודש. בשמנה עשרה "יעלה ויבא". שכן ולא אמר יעלה ויבוא ואמר ברוך אתה ה' – אינו חוזה בשחרית ובמנחה חוזה. חצי הלל. קוראים בתורה בפרשת פנחס ל-4 קרואים.

ברכת החודש

מן התורה אין ראש חודש אלא יום אחד בלבד – הראשון לחודש החדש. 2 ימי ראש חודש, יום השני עיקר ויום הראשון אינו בא אלא מן הספק, שהיה בזמנו, כשחיכו לעדי החודש. משום כך נמנה יום ראשון של ראש חודש עם החודש שעבר (ל' בחודש שעבר), ורק מיום ראש החודש השני מתחילים למנות את החודש שנכנס. הואיל וכך, ואין 2 ימים ודאים של ראש חודש, לכן אין להוסיף את המילה "ולמחרתו" בברכת החודש. כיצא בזה אומרים "הבא עלינו לטובה, ולא הבאים, כי הבא מתייחס ל"ראש חודש" ולא על הימים, בעבר ציינו את המקור לכך. מצאנו השנה גם בלוח לארץ ישראל, לשנת תשע"א, דיני מנהגי השנה – לוח טוקזינסקי עליו אנחנו מסתמכים במשך כל השנה, שגם הוא לא מביא את "למחרתו" וכך למנהגי שבת בראשית כתב: "ראש חודש מר חשון יהיה ביום השישי ובוים שבת קודש הבא עלינו (האומרים 'הבאים' טועים הם)".

ראש חודש / המאוחר לבית הכנסת בהלל

המאוחר לבית הכנסת והציבור עומדים בהלל, יאמר אותו תחילה ואח"כ יתפלל (משנה ברורה תכב, טו), כל זה בתנאי שאמר קודם לכן בברכות התורה, ובתנאי שנתור זמן לקריאת שמע ותפילת שמונה עשרה. העומד בפסוקי זמורה והגינה ציבור להלל – יפסיק, ויאמר עם הציבור, אבל בלא ברכה (שם במשנה ברורה). המאוחר ואמר הלל עם הציבור, ואחר כך נזדמן לו מנין שבו התפלל, רשאי לומר שוב הלל בלא ברכה.

לפני מוסף חולצת התפילין.

שבת פרשת נח

הפטרה: "רני עקרה" (ישעיהו נ"ד, א). וממשיכים "עניה סוערה".

תעניות בה"ב:

קודם שמחזירים ספר תורה להיכל (לפי האדר"ת קודם "אשרי") שליח ציבור מברך למתענים בה"ב. מי שדעתו להתענות עונה "אמן" אחר מי שברך ואינו צריך עוד לקבל על עצמו התעניות. אבל אם רק חשב ולא הוציא המילים מפיו, אינו חייב להתענות. **נוסח הברכה:** "מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את אלה שיקבלו עליהם להתענות תענית שני וחמישי ושני; בשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרים ויצילים מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ויקבל תפילותיהם ויאזין שועותיהם עם כל ישראל אחיהם ונאמר אמן".

יום שני, ו' במרחשון, תענית שני קמא.

ליל שלישי – "ותן טל ומטר". ביום שני בערב, ליל ז' במרחשון, בערבית מתחילים לאמר בברך ברך עולינו: "ותן טל ומטר". שכן לומר טל ומטר וכבר אמר ברוך אתה ה', מסיים הברכה, ואומר אותה באותו מקום. אם נזכר רק כשהתחיל "תקע בשופר" אומר ב"שומע תפילה", שכן גם שם אומרים קודם "וצה". אם כבר התחיל "רצה" וחזר לתחילת הברכה, דהיינו ל-ברך עולינו". אם לאחר שעקר רגליו – חזר לתחילת התפילה.

זמן קידוש לבנה: מליל שישי, ג' במרחשון וסוף הזמן ליל שלישי ל"ד בחודש.

כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן

הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

שונה מעמדה של התפילה בישראל מתפילת היחיד הקיימת בכל אומה ולשון.

מעמדה של התפילה בישראל הוא של תפילה בציבור. הדבר מוצא את ביטוי בראש וראשונה בניסוחה של התפילה בלשון רבים: "א-לקינו... חננו... השיבנו... סלח לנו... רפאנו...".

הרעיון של מושג ה"ציבור" הינו יחודי לישראל. משמעותו, שעם ישראל אינו רק קיבוץ של פרטים, שיש להם מערכת חוקים משותפת שבאה להסדיר קיומה של חברה מתוקנת כפי שקיים בכל אומה ולשון, אלא הינו ישות אוטונומית אחת ("כנסת ישראל"), שכל אחד מפרטיה הינו חלק ממנה. רעיון "כנסת ישראל", נגזר מהקשר היחודי בין עם ישראל לא לוקי (ויקרא רבה ד, ו): "עשן, שהוא עובד לאלהות הרבה, כתיב ביה 'נפשות' הרבה – יִקַּח עִשְׂוֹ... וְאֵת כָּל נַפְשוֹת בֵּיתוֹ" (בראשית ל"ו), ולא מנה הכתוב שם אלא שם נִפְשוֹת בלבד, אבל יעקב שהוא עובד לַאֲלֹהֵי אַחֵד, אַע"פ שִּמְנַה שְׁבַעִים, כתיב בו 'נפש' אחת: 'וַיְהִי כִּל נֶפֶשׁ יִצְחָק יֶרֶךְ יַעֲקֹב שְׁבַעִים נַפְשׁוֹ' (שמות א').

המהר"ל בספרו "תפילות עולם" ("נתיב התוכחה", פרק ב') מסביר מושג זה תוך כדי הבהרת חובת הערבות הקיימת בישראל. המהר"ל משתמש באנאלוגיה לגופו של אדם – אי אפשר לומר שהגוף הינו אוסף של מכלול האיברים המרכיבים אותו, אלא הוא ישות בפני עצמה שמבחינים בה באיברים שונים. רעיון זה בא לידי ביטוי גם בהלכה. הרב קוק בספרו "משפט כהן" (סימן קכ"ד), מתייחס להלכה שקרבן התמיד חייב לבוא מקופת הצבור בלבד, ואילו יחיד, אינו יכול להתנדב קרבן תמיד. הצדוקים לא קבלו הלכה זו (מנחות, ס"ה). הרב קוק מסביר את הרקע להתנגדותם בכך שלא קיבלו את הרעיון שהצבור בישראל הינו יותר מאשר סך הפרטים המרכיבים אותו.

"תפילות – כנגד תמידין תקנום" (ברכות, כ"ז), ועל כן נוסח התפילה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה הינו בלשון רבים: "א-לקינו... חננו... השיבנו... סלח לנו... רפאנו...". והוא מטבא את רעיון תפילת הציבור – בדומה לקרבן הציבור.

ההלכה שתפילת הציבור וכן כל דבר שבקדושה (כגון קדיש, קדישה, קריאת התורה ועוד) אינם אלא בעשרה, נלמדת מהפסוק 'וְקִדְשֵׁי יְתוֹךְ בְּיַד יְשׁוּעָא' (ויקרא כ"ב). ומניין שמדובר בעשרה? למדוה במסכת "ברכות" (כ"א) בגזרה שיה 'תוך' – "תוך" מהפסוק "הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה..." (במדבר ט"ז), המתייחס לעדת קרח, וממקור אחר למדוים ש"עדה" מונה עשרה אנשים: "עַד מִתִּי לַעֲדָה רַעְיָהּ הָזֹאת..." (במדבר י"ז, פסוק המתייחס למרגלים) פֶּרַט לַיהוֹשֻׁעַ וְלְכָל שֵׁם שֶׁמִּסְפֵּרִים הִיה עֵשֶׂר.

במדוע בחרה התורה לגלות לנו על דבר שבקדושה שהוא אברהם, דווקא באמצעות המרגלים וקורח ועדתו? האם לא יכלה התורה ללמדנו על המקור של קדישה בעשרה ממקום קצת יותר "סימפטי"?... התשובה קשורה בהבנתו של המושג "עדת ישראל"; המושג "עדה" מקורו במושג "עדות" – "אֵתֶם עַדֵי נֶאֱמַר ה' וְאֵיני אָל-י" (ישעיהו מ"ג) – "אם אתם עדיי אני א-ל; אין אתם עדיי, כביכול איני א-ל" (ולקוט שמועני, שמות רע"א). ואף על פי שבעדות על מעשי בשר ודם אמרה תורה "עַל פִּי שְׁנַי עֵדִים... יִקָּוֶם דְּבַר" (דברים י"ט), בעדות זו הקשורה בקיום העולם נדרשים עשרה מישראל, שהם כנגד אותם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם (אבות, ה', א'); כעין זה מביא ב"פרקי דרבי אליעזר" (פרק י"ט) על הפסוק "עַל יְגִד עֲשׂוֹר וְעַל יִבְרָל" (תהלים" צ"ב, במזמור ליום השבת), ש"כל עדות נאמנות לישראל – בעשרה". כל כוחה של "עדה" להצטרף לכל דבר שבקדושה לישות אחת המייצגת את עם ישראל, נובע אפוא מאותה הכרה משותפת ש"אני א-ל"; היא זו המאפשרת לשכינה להתייצב בתוכה – "א-לקים נֶצָב בְּעַדְתֵּךְ א-ל" (תהלים פ"ב). אולם אצל הרשעים, דוגמת המרגלים וקורח ועדתו, שאינם שותפים להכרה זו, עליהם אומר הכתוב (תהלים, צ"ב): "יִתְפַּרְדּוּ כָּל פְּעֻלֵי אֲנֶךְ"; נמצא שדווקא הפסוקים המתייחסים למרגלים ולקורח ועדתו, הם המלמדים אותנו מניין שואבת העדה בישראל את יחודה וכוחה כמייצגת של הציבור בישראל.

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com

לכתובת: 058-6208286 (שירית).

המשפחה בחז"ל ובמשפט

הרב עו"ד דוד הלפגוט, L.L.M.

מומחה לדיני משפחה, מגשר ויועץ זוגי

איך מתגרשים בשלום?

מייד לאחר ההגים מתחילים מבראשית. הלב מלא בתקות חדשות, וישנם גם החלטות להתחלות חדשות. יש כאלו שעוצמת השינוי המשפחתי המרכזי שבימי החגים גרמו להם להחליט שהדרך החדשה שלהם היא דווקא לפרק את התא המשפחתי. כלומר, להפרד מחיי הזוגיות הנוכחיים "ולהתחיל מחדש". אם נדמה לכם שלאחר החגים מתרבים תביעות הגירושין דומה שאלכם שאלוהי ה' דעו כי ההחלטה להחליט איננה החלטה פשוטה כלל וכלל. חייבים להוועץ היטב קודם שעושים צעד כל שהוא לקראת גירושין. אם האמירה העממית גרסה "שצריך לדעת עם מי מתנתנים". האמירה העוצמתית יותר היא: "שצריך לדעת עם מי מתגרשים". ועוד יותר חייבים לדעת, כיצד מתגרשים באופן שימזער את הנזקים הנפשיים, הכלכליים, החברתיים והרוחניים הנלווים לגירושין.

גירושין דומים מאוד למצבם של אדם וחוזה שגורשו מגן עדן. לפני חטאם של אדם וחוזה, היה המצב אידיאלי לשניהם היתה זוגיות נהדרת וטובה. מצבם המקורי היה שניהם "היו ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו". כפי שמסביר הרב שמשון רפאל הירש בפרשנותו לפסוק זה. לא כתוב "לא יתבוששו" באות ה"א. אלא לא היו צריכים להתבייש או לדאוג שמא יתביישו זה מפני זה או מן הזולת. שניהם חיו "בזוגיות טובה" עבדו בתאום זה עם זה כגוף אחד בלבד. הם היו מוסריים בכל התנהגותם. הם היו טהורים וקדושים במחשבותיהם ברוחם ובגופם. הכל היה ביניהם אינטימי ופנימי בלבד. עינו של זר לא נכנסה ביניהם. הם התנהגו זה כלפי זה כפי "אדםם" – "מענטש" צריך להתנהג לזוגו. אבל באותו רגע בו נפל משבר ביניהם. ברגע ש"החש" התיל את ארס "התאוה" ופקיחת העיניים" בין אדם וחוזה. התדרדרו יחסיהם של אדם וחוזה, והחלו מתביישים ומתחבאים גם מפני ריבונן של עולם.

כך גם משבר הגירושין, עלול להוביל למצבים ולחשיפה אל הפרסיה של דברים אינטימיים. חשיפה של דברים, נפשיים, רוחניים, כלכליים, סודות עסקיים, וכדומה. דברים, שעד אתמול היו בגדר הערים המונע שבין בני הזוג שלא יתבוששו בהם. אבל לאחר המשבר שהוביל לגירושין עלולים להתחיל להתבייש בהם ולהשתמש בהם לרעה. ויש לציין כי בתוך של הגירושין עומדים גם ההורים הילדים של בני הזוג. עולמם הרוחני והגשמי עומד בפני שינוי קיצוני. הנסיבות והסיפורים סביב הגירושין עלולים להשפיע על השידוכין העתידיים שלהם ועל מצבם הנפשי. אלו עלולים גם להשפיע על העתיד שלהם של כל אחד מבני הזוג המתגרשים עצמם. לעיתים במעורבות הליך הגירושין שלעיתים נמשכים זמן רב. הצדדים נגרים ממש "למלחמות", על דברים פעוטי ערך או חסרי משמעות לחייהם או לגורל ילדיהם. לעיתים הזוגות ענשוקים "בלצח" את הצד שכנגד, או נלוקים בצד שכנגד. שוכחים מה היתה מטרת רצונם להתגרש או מה היתה הסיבה האמיתית לרצונם להתגרש. ובכך הם מחמיצים את הטוב שבחיים, ואת מתנת החיים שזיכה אותנו בהם רבונן של עולם בראש השנה החדשה. את האפשרות לחיים חדשים.

גירושין של האדם מגן עדן על ידי הקדוש ברוך הוא לווח במתנה. המתנה היתה: "יעש השם אלקים לאדם ולאשתו כנתנת עור ויילבישם". הקדוש ברוך הוא הגן על האינטימיות שלא יתביישו בהם עוד". המסר שאותו מעבירה לנו התורה היא: אם אתה מתגרש, תעשה זאת ככל שאפשר בדרך שלא יתבייש ולא תבייש. גירושין זה מסע מורכב. גירושין זה הליך חשוב ביותר בחיי האדם שנוקל לו.

גם לעת משבר גירושין תורתנו הקדושה וחכמינו זכרונם לברכה הדריכו ומדריכים אותנו בכל בעיה מה עלינו לעשות וכיצד עלינו לפעול להצלחתנו.

את הליך הגירושין צריך לתכנן היטב טרם שיוצאים אליו.

לתגובות: 054-4966433 | דוא"ל: adavi@walla.co.il

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרין

מנהל חטי"ב אמ"ת מודיעין מנחה הורים בגישת EQ

החזקה הלא כתוב שלום לקוראי עונג שבת. בפינה זו נעסוק בסוגיות העולות מפרשת השבוע בנושאי חינוך הורות וגידול ילדים. נשתדל תמיד גם לשתף בעצות מעשיות וכלים יישומיים, בברכת שנה טובה.

ויצו ה' א-להים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל. ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות (בראשית ב, ז-טז)

הקב"ה ברא את האדם הראשון בעולם שכולו טוב. עולם ללא קשיים, הכל עולה מהאדמה וגדל לבד, טעם העץ כטעם הפרי, ממש גן עדן. בתמונה אוטופית זו, מחליט הקב"ה שהדבר לא טוב וחיבים כללים וגבולות. על כך, מצווה ה' על האדם איסור אכילה מעץ הדעת ויחד עם זאת גם עונש על האכילה, עונש מוות. עונש זה משאיר אותנו הקוראים בפה פעור, על שום מה עונש כל כך קיצוני. האם לא די היה בעונש מינורי יותר? ושאלה מעניינת יותר, האם בכלל ידע האדם מה זה עונש מוות? הרי המוות טרם נוצר בעולם.

העולם פועל לפי חוקים פיזיקליים, אם נזרוק חפץ, הוא יפול בגלל כח הכבידה, אם לא תהיה שמש, העולם יקפא ואם השמש קרובה מדי, העולם חלילה עלול להישרף. החוקים הללו אינם עונש ואינם ניתנים לסליחה. הם חוקים הנויים מתוצאה שאינה בחירת. אדם שקופץ מקומה מאה לא יכול באמצע להתחרט ולבקש סליחה על מעשיו אין כאן עונש, אלא תוצאה.

חוקי התורה אינם חוקים פיזיקליים נוקשים אלא כללים הפועלים על פי ההיגיון האלו ומהווים עבורנו את המצפן הנכון. 'טעויות בעולם התורה', חטאים, ניתנים לשינוי ומחילה על ידי עשיית תשובה.

חוקי התורה בעולם מסייעים לנו לצלוח ולהגיע מהפרוזודר לטרקלין ועל כן יש צורך בנתינת חוקים שלא תמיד מובנים, הן אלה המצוות השמעייות כגון טומאה וטהרה, כשרות, שעטנז וכי"ב.

עולם ללא גבולות הוא עולם שעלול לעודד את האדם לתחושה שהוא השולט והוא כל יכול. ה' מצווה את האדם איסור אחד, אכילה מעץ הדעת טוב ורע, לאמר כי מנהיג לבירה ועלינו ללכת בתורתו המכוונת.

בביתנו הפרטי אין מצוות, אך נכון מאוד שיהיו חוקים וכללים על פיהם יתנהל הבית. אותו חוזה, שבתוכו מנוסחים כללי הבית שלנו, משתנים מבית לבית ועלינו להתאים את החוזה לאופי הבית אותו אנו רוצים לפתח. בבית נוקשה החוזה יהיה נוקשה ביותר עם סנקציות ובבית משתף ומכיל החוזה יוגדר בשותפות על הילדים וסביר שיהיו בו פחות סעיפים וגם הם יהיו ללא סנקציות. למשל, בבית מסויים כולם הולכים לישון בשעה מסוימת ומי שלא עושה כך, למחרת לא יקבל שעות מחשב, לעומת בית בו אין מגבלת 'כיבו אורות' בלילה וכל אחד אחראי על מעשיו. החוזה הביתי מאפשר לנו להתנות גבולות והרגלים נכונים לנו ולילדינו. בכל בית יש חוזה ולעיתים החוזה לא הוגדר אך בכל זאת קיים. גם בין בני הזוג קיים חוזה למשל מי מוציא את הילדים מהגן או מי עושה כביסה או קניות. יש חוזים שהם ארוכי טווח ויש חוזים קצרי טווח (למשל התנהלות בסלון הבית לעומת התנהלות בעת טיול).

לעיתים החוזה של אבא עם הילדים שונה מהחוזה של אמא עם הילדים וזהו מצב פסול הגורם לילדים לשים תווית על אבא או אמא. יש להקפיד שהחוזה יהיה אחיד ומשותף כלפי הילדים. יש לבחון לעיתים קרובות את החוזה שלנו עם בן/ בת הזוג ועם ילדינו ולבדוק האם הוא תואם גיל, האם הוא תואם את המצב המשפחתי כגון חופש או תקופת לימודים.

הצלחות החוזה הביתי תלויה בעיקר בדיבור, יצירת שותפות, והזדהות עם הכללים.

לתגובות: 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com